

การพัฒนาคู่มือการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียนเพื่อส่งเสริมความมีระเบียบวินัย
ของเด็กปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลโพไร่หวาน
อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

The Development of Hand book of Activities Based on Classroom Experience Approach to
Promote the Discipline of Preschool Children from Nursery Center
in Poh Rai Wan Local Municipality, Muang District, Petchaburi

ยุพิน ยืนยง^{1*} พีชานิกา เพชรสังข์² กฤษณา วรพิน¹ และ อัญชญา เถาว์ชาลี³
Yupin Yuenyong^{1*}, Peechanika Pechsung², Krissada Worapin¹ and Anchana Thaocharle³

¹สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จ.เพชรบุรี 76000

²สาขาวิชาพื้นฐานวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จ.เพชรบุรี 76000

³สาขาวิชาการศึกษานปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จ.เพชรบุรี 76000

¹Division of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Phetchaburi Rajabhat University, Phetchaburi 76000

²Division of Foundation of Teaching Profession, Faculty of Education, Phetchaburi Rajabhat University, Phetchaburi 76000

³Division of Early Childhood Education, Faculty of Education, Phetchaburi Rajabhat University, Phetchaburi 76000

*To whom correspondence should be addressed. e-mail: k.yupin@hotmail.com

Received: 12 June 2018, Revised: 18 August 2018, Accepted: 10 September 2018

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาคู่มือการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียนเพื่อส่งเสริมความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลโพไร่หวาน อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี 2) พัฒนาคู่มือการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียน 3) ทดลองใช้และศึกษาผลที่เกิดจากการใช้คู่มือมุมประสบการณ์ในห้องเรียน และ 4) ประเมินผลและปรับปรุงคู่มือการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียน ซึ่งเป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ประชากรที่ในการวิจัย คือ ครูผู้ดูแลเด็กจำนวน 2 คน และเด็กปฐมวัย จำนวน 21 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลโพไร่หวาน อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต แบบสอบถาม วิเคราะห์โดยหาค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และทดสอบค่าที (Paired Sample T - test)

ผลการวิจัย สรุปได้ดังนี้ 1) ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กต้องการคู่มือการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียนเพื่อเป็นแนวทางในการเสริมสร้างความมีระเบียบวินัยให้กับเด็ก 2) ผลการพัฒนาคู่มือ พบว่า คู่มือประกอบด้วย คำนำ คำชี้แจงการใช้คู่มือ หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ของคู่มือ ขอบข่ายเนื้อหา คำแนะนำการศึกษาคู่มือ รูปแบบการจัดมุมประสบการณ์ในห้องเรียนระดับปฐมวัย วิธีดำเนินการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียนเพื่อเสริมสร้างความมีระเบียบวินัยสำหรับเด็กปฐมวัย แผนการจัดกิจกรรมการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียนระดับปฐมวัย และแนวทางการวัดผลประเมินผลซึ่งประกอบด้วย 6 มุม ได้แก่ (1) มุมบ้าน (2) มุมดนตรี (3) มุมหนังสือ (4) มุมศิลปะ (5) มุมธรรมชาติและวิทยาศาสตร์ และ (6) มุมเศรษฐกิจพอเพียง โดยคู่มือมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก 3) ผลการทดลองใช้คู่มือ พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กทดลองใช้คู่มือการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียนเพื่อส่งเสริมความมีระเบียบวินัย โดยครูผู้ดูแลเด็กศึกษาคู่มือ ไปตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในคู่มือ และความมีระเบียบวินัยของเด็กต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สะท้อนให้เห็นว่า ความมีระเบียบวินัยของเด็กมีแนวโน้มที่ดีขึ้น ทั้งในภาพรวมและตามกลุ่มอายุ และ 4) ผลการประเมินผลและปรับปรุงคู่มือ พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กมีความคิดเห็นว่าคู่มือมีความเหมาะสม ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านรูปแบบ ด้านเนื้อหา และด้านการนำไปใช้ โดยในด้านการปรับรูปแบบ ครูมีความคิดเห็นว่าเหมาะสม ทั้งขนาดรูปเล่ม ตัวอักษรอ่านง่ายชัดเจน รูปภาพประกอบเหมาะสม ด้านเนื้อหา มีขอบข่ายเนื้อหาครอบคลุมวัตถุประสงค์ เนื้อหาเหมาะสมกับเด็ก ส่วนด้านการนำไปใช้ พบว่า มีการชี้แจงอธิบายที่ชัดเจน เมื่อศึกษาคู่มือแล้วมีความรู้ความเข้าใจและสามารถนำความรู้ไปจัดประสบการณ์ให้กับเด็กปฐมวัยได้

คำสำคัญ: การพัฒนาคู่มือ มุมประสบการณ์ ความมีระเบียบวินัย

Abstract

The objectives of this study were to :1) study basic data in developing experience point of view use of handbook in classroom to promote the discipline of preschool children from nursery Center in Poh Rai Wan local municipality, Muang district, Petchaburi, 2) develop handbook of experience point of view in classroom, 3) try out and study effect of experience point of view in classroom handbook and 4) evaluate and improve experience point of view in classroom handbook, population are 2 child care teachers and 21 preschool children, second semester, academic year 2018 of child development center, Po Rai Wan sub district administrative organization, Muang District, Phetchaburi, research are interview form, observation form, questionnaire, data analysis using percentage average, standard deviation, content analysis and statistic Paired Sample T- test.

The finding can be found as follows: 1) Basic data transcript found that child care teachers require experience point of view in classroom handbook for guideline in the discipline promotion of children. 2) Handbook development found it consists of substance preface, explanation, the discipline and reason, objective, substance framework, manual handbook succession, experience point of view in classroom arrangement format, experience point of view in classroom process and guidance of evaluate and estimate, where the manual is suitable in high level. 3) In handbook trial found that the child care teachers who supervise children use the manual to use the classroom experience to promote discipline. The child care teachers who supervises the child learns the manual according to the procedures specified in the manual and the discipline of preschool children is different with statistical significance at .05 level, reflecting that the discipline of preschool children tends to improve and 4) Evaluation and improvement of handbook found comments from child care teachers that handbook is suitable in all three sides format, substance and adoption in format, teacher comments found suitability of book size, clear letter illustrations in substance, content scope is objective meaning, substance is suitable for preschool children and in adoption, explanation is clear comprehension met after studying handbook and ability met in preschool children experience arrangement.

Keywords: the development of handbook, activities based on classroom, the discipline

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้ความสำคัญกับการพัฒนาการในทุกด้านของวัยก่อนเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่หนึ่งซึ่งมักเรียกกันว่า “เด็กปฐมวัย” ให้มีพัฒนาการอย่างเหมาะสมตามหลักวิชาการแล้วก็จะสามารถเติบโตเป็นคนดีมีคุณภาพ ส่งผลดีต่ออนาคตของสังคมและประเทศชาติ ดังจุดเน้นของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) ที่เน้นการวางรากฐานให้คนไทยเป็นคนที่สมบูรณ์ มีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัย ค่านิยมที่ดี มีจิตสาธารณะ และมีความสุข โดยมีสุขภาพและสุขภาพที่ดี ครอบครัวอบอุ่น ตลอดจนเป็นคนเก่งที่มีทักษะความรู้ความสามารถและพัฒนาตนเองได้ต่อเนื่องตลอดชีวิต สอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 กล่าวถึง การศึกษาปฐมวัยว่าเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 ปีบริบูรณ์ อย่างเป็นองค์รวม บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการตามวัยของเด็กแต่ละคน ให้เต็มตามศักยภาพ

ภายใต้บริบทสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรักความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ เช่นเดียวกับวิสัยทัศน์และหลักการของหลักสูตรที่ได้กล่าวไว้ การพัฒนาเด็กทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา มีทักษะชีวิต และปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นคนดี มีวินัย [1] และนอกจากนี้ กำหนดการมีวินัยและอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขได้ถูกกำหนดไว้เป็นจุดหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัยที่ต้องพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 ปี นั้นก็ยังได้เอาไว้อีกด้วย

การสร้างวินัยเป็นการส่งเสริมให้เด็กมีความรับผิดชอบ ความมีวินัยจึงเป็นเรื่องสำคัญที่ทั้งสถาบันครอบครัวและสถานศึกษาจะต้องเข้ามาดูแลร่วมกัน และต้องมีแนวทางที่สอดคล้องกัน เพื่อที่เด็กจะได้ไม่สับสน และที่สำคัญคือ เด็กจะมีพฤติกรรมที่ตรงเพราะไม่ต้องปรับตัวตามสภาพของสิ่งแวดล้อมที่บ้านและที่โรงเรียน นอกจากนั้นการส่งเสริมให้เด็กมีความรับผิดชอบและมีวินัยจะต้องเน้นให้เด็กตระหนักและเห็นคุณค่าอย่างแท้จริง กระบวนการส่งเสริมและพัฒนาเรื่องความรับผิดชอบและมีวินัยควรจะเป็นกระบวนการเรียนรู้แบบซึมซับผ่านความเป็นกัลยาณมิตรจากผู้ช่วยจัดเวลา เพราะเด็กจะไม่ได้เกิดความรู้สึกลัวว่าโดนบังคับให้ทำแต่เป็นการกระทำที่เมื่อทำแล้วจะได้ผลดี [2] วิธีการที่มีประสิทธิภาพในการสร้างวินัยให้แก่เด็ก คือการจัดระเบียบในสิ่งแวดล้อม ทั้งวัตถุสิ่งของต่าง ๆ พร้อมทั้งการเตรียมพื้นที่เพื่อให้เด็กสามารถควบคุมตนเองได้ เป็นการควบคุมสถานการณ์ไม่ใช่ควบคุมเด็กด้วยการจัดโครงสร้างของสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ ช่วงปฐมวัยเป็นช่วงที่มีการพัฒนาวินัยได้มากที่สุด การปลูกฝังวินัยสำหรับเด็กช่วยให้เด็กมั่นใจว่าสิ่งใดควรทำ สิ่งใดไม่ควรทำ ทำให้เด็กสามารถหลีกเลี่ยงการทำผิด หรือรู้สึกอายต่อการทำผิด [3] อีกทั้งยังช่วยให้เด็กอยู่ในมาตรฐานการยอมรับของสังคมและใช้ชีวิตอย่างมีความสุข ช่วยให้เด็กพัฒนาจิตสำนึก มโนธรรมหรือเสียงจากภายในตนเอง ซึ่งช่วยทำให้สามารถตัดสินใจและควบคุมพฤติกรรมด้วยตนเอง [4] ดังนั้นการปลูกฝังวินัยให้กับเด็กจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะการปลูกฝังวินัยในช่วงปฐมวัย เนื่องจากการบ่มเพาะเมล็ดพืชแห่งวินัยในตัวเด็กตั้งแต่ระยะเริ่มแรก เพื่อให้วินัยหยั่งรากลึกลงอย่างมั่นคงมากขึ้น ดังที่พระธรรมปิฎกได้แสดงธรรมไว้ว่าการสร้างวินัยที่ดีที่สุดต้องอาศัยธรรมชาติของมนุษย์ด้วยการเริ่มต้นจากการยอมรับว่ามนุษย์ส่วนใหญ่อยู่ด้วยความเคยชิน การสร้างวินัยจึงต้องทำให้วินัยเป็นพฤติกรรมที่เคยชิน โดยพยายามเอาพฤติกรรมที่ดีที่มีวินัยให้เด็กทำเป็นครั้งแรกก่อน ซึ่งได้แก่ในช่วงปฐมวัย หลังจากนั้นเมื่อเด็กทำบ่อย ๆ ซ้ำ ๆ ก็จะเกิดความเคยชินและเป็นวิถีชีวิตในที่สุด [5]

จากการสังเกตพฤติกรรมเด็กปฐมวัยและสภาพห้องเรียนของศูนย์เด็กเล็ก องค์การบริหารตำบลโพไร่หวาน อำเภอเมืองจังหวัดเพชรบุรี พบว่า ห้องเรียนไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย เด็กยังขาดการกำกับตนเองและรับผิดชอบต่อสิ่งที่ตนเองได้ลงมือปฏิบัติ เช่น เมื่อเด็กนำของเล่นไปเล่นแล้วก็ไม่รู้จักรับกำกับตนเองว่า เมื่อเล่นเสร็จแล้วจะต้องนำมาเก็บไว้ที่เดิมให้ถูกต้องและเป็นระเบียบ เล่นแล้วต้องรู้จักรักษาสีของของเล่น ๆ และจากการสัมภาษณ์ครูผู้ดูแลเด็ก พบว่า ในห้องเรียนมีเด็กที่มีอายุแตกต่างกัน คือช่วงอายุระหว่าง 2 - 5 ปี ทำให้เกิดปัญหาในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมพัฒนาเด็กให้มีระเบียบวินัยค่อนข้างยาก เนื่องจากเด็กมีพัฒนาการและช่วงวัยที่แตกต่างกัน รวมทั้งครูผู้ดูแลเด็กยังขาดความรู้ความเข้าใจและแนวทางหรือวิธีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความมีระเบียบวินัยให้กับเด็กปฐมวัยอีกด้วย และ

เมื่อได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นพื้นบ้านของไทย พบว่า ในการสร้างวินัยในเด็กนั้นจะสร้างผ่านการทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยเป็นการสร้างโดยที่เด็กไม่รู้ตัวว่ากำลังถูกฝึกหรือถูกบังคับให้มีวินัย [6] ซึ่งลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับลักษณะของมุมประสบการณ์ที่จัดไว้ในห้องเรียนให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์โดยไม่มีความกดดัน หรือการบังคับให้เกิดพฤติกรรมที่ดีสอดคล้องกับงานวิจัยผลการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียนที่มีต่อความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัย พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียนมีระเบียบวินัยโดยรวมหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง [7]

จากข้อมูลดังกล่าว เพื่อให้ครูผู้ดูแลเด็กได้มีแนวทางในการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความมีระเบียบวินัย ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัย โดยพัฒนาคู่มือการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียนเพื่อส่งเสริมความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัย องค์การบริหารส่วนตำบลโพไร่หวาน อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาคู่มือการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียนเพื่อส่งเสริมความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลโพไร่หวาน อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี
2. เพื่อพัฒนาคู่มือการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียนเพื่อส่งเสริมความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลโพไร่หวาน อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี
3. เพื่อทดลองใช้และศึกษาผลที่เกิดจากการใช้คู่มือมุมประสบการณ์ในห้องเรียนเพื่อส่งเสริมความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลโพไร่หวาน อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี
4. เพื่อประเมินผลและปรับปรุงคู่มือการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียนเพื่อส่งเสริมความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลโพไร่หวาน อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

ขอบเขตการดำเนินงานวิจัย

1. ประชากรที่ศึกษา

ประชากรที่ในการวิจัย ครั้งนี้ คือ ครูผู้ดูแลเด็กจำนวน 2 คน และเด็กปฐมวัย อายุระหว่าง 2 - 5 ปี จำนวน 21 คน ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลโพไร่หวาน อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

2. ตัวแปรที่ศึกษา ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ คู่มือการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียน

ตัวแปรตาม ได้แก่ ความมีระเบียบวินัย

3. ระยะเวลา

ระยะเวลาในการทดลองใช้คู่มือมุมประสบการณ์ในห้องเรียนกับเด็กปฐมวัย ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ระหว่างเดือนพฤศจิกายน ถึงเดือนธันวาคม โดยใช้เวลาดทดลอง 6 สัปดาห์ ๆ ละ 3 วัน ได้แก่ วันจันทร์ วันพุธและวันศุกร์ ในช่วงกิจกรรมเสรี วันละ 45 นาที ช่วงเวลา 11.00 น. - 11.45 น. รวมทั้งสิ้น 18 ครั้ง โดยในแต่ละสัปดาห์ ครูผู้ดูแลเด็กเล็กจะสังเกตพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยของเด็ก เป็นรายบุคคลจากแบบสังเกตที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีเงื่อนไขข้อตกลงร่วมกันเพื่อส่งเสริมความมีระเบียบวินัย ดำเนินการสังเกตพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยระหว่างการใช้คู่มือจำนวน 6 ครั้งและหลังการใช้คู่มือ 1 ครั้ง

4. นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัยตรงกัน ผู้วิจัยจึงได้นิยามความหมายไว้ ดังนี้

1) **คู่มือ** หมายถึง เอกสารให้ความรู้เพื่ออำนวยความสะดวกและเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความมีระเบียบวินัย ประกอบด้วย คำนำ คำชี้แจงการใช้คู่มือ หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ของคู่มือ ขอบข่ายเนื้อหา คำแนะนำการศึกษาคู่มือ รูปแบบการจัดมุมประสบการณ์ในห้องเรียนระดับปฐมวัย วิธีดำเนินการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียนเพื่อเสริมสร้างควมมีระเบียบวินัยสำหรับเด็กปฐมวัย แผนการจัดกิจกรรมการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียนระดับปฐมวัย และแนวทางการวัดผลประเมินผล

2) **มุมประสบการณ์** หมายถึง สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในห้องเรียน โดยจัดบริเวณต่าง ๆ ด้วยอุปกรณ์ สื่อ วัสดุธรรมชาติ เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ตัวอย่างอิสระ ประกอบด้วย (1) มุมบ้าน (2) มุมดนตรี (3) มุมหนังสือ (4) มุมศิลปะ (5) มุมธรรมชาติและ (6) มุมเศรษฐกิจพอเพียง

3) **ความมีระเบียบวินัย** หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกในการควบคุมตนเองให้เกิดการปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม โดยไม่มีผู้ใดบังคับ กระทำด้วยความพึงพอใจและรู้จักหน้าที่ของตนเองในการปฏิบัติ แบ่งออกเป็น 2 ด้าน ดังนี้

1. **ความรับผิดชอบ** หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกถึงการรู้จักหน้าที่ตามบทบาท ตามภารกิจ ตามข้อตกลง ให้ครบครัน การดูแลเก็บรักษาของใช้ของตนเองและส่วนรวมให้อยู่ในสภาพเรียบร้อย รวมทั้งการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อตกลงของห้องเรียน

2. **ความอดทนอดกลั้น** หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกที่สามารถปฏิบัติตามมารยาททางสังคม ที่สามารถยับยั้งความต้องการที่เกิดขึ้นโดยรู้จักการรอคอย การควบคุมการกระทำของตนเองในสถานการณ์ทางสังคม ทำให้สามารถทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่นและเหมาะสม

4) **เด็กปฐมวัย** หมายถึง เด็กนักเรียนชาย - หญิง ที่มีอายุระหว่าง 2 - 5 ปี ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลโปไร่หวาน อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

5) **ครูผู้ดูแลเด็ก** หมายถึง บุคลากรที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นคัดเลือกและแต่งตั้งจากผู้ที่มีความสมบัติตามหลักเกณฑ์ เพื่อปฏิบัติหน้าที่หลักในการอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ให้เด็กเล็กมีความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์ - จิตใจ สังคมและสติปัญญา ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลโปไร่หวาน อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาคู่มือการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียนเพื่อส่งเสริมความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลโปไร่หวาน อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยไว้ดังนี้ คือ ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research): การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development): การพัฒนาคู่มือ ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research): การทดลองใช้คู่มือ และ ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development): การประเมินผลและปรับปรุงคู่มือที่พัฒนา

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาคู่มือการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียนเพื่อส่งเสริมความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัย และศึกษาความต้องการและแนวทางในการจัดมุมประสบการณ์ในห้องเรียนของครูผู้ดูแลเด็กเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปจัดทำคู่มือฉบับร่าง

วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาคู่มือการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียนเพื่อส่งเสริมความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัย ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 เพื่อทราบรายละเอียดเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ หลักการ จุดหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ การอบรมเลี้ยงดูและการจัดประสบการณ์ การประเมินพัฒนาการสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี และเด็กอายุ 3 - 6 ปี และศึกษาเอกสารเกี่ยวกับความมีระเบียบวินัย เพื่อทราบแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมความมีระเบียบวินัย ในเด็กปฐมวัย

2. ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับคู่มือ องค์ประกอบ ลักษณะของคู่มือและขั้นตอนการดำเนินการเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคู่มือการจัดกิจกรรม และศึกษาความคิดเห็นของครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 2 คน เกี่ยวกับความต้องการและแนวทางในการจัดมุมประสบการณ์เพื่อส่งเสริมความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลโปไร่หวาน อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี โดยใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi - structured Interview)

เครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสัมภาษณ์ เกี่ยวกับความต้องการและแนวทางในการจัดมุมประสบการณ์เพื่อส่งเสริมความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและพัฒนาแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการเกี่ยวกับการสัมภาษณ์ วิธีการพัฒนาคู่มือเพื่อส่งเสริมความมีระเบียบวินัย เพื่อนำมากำหนดเป็นกรอบแนวทางและประเด็นในการสร้างแบบสัมภาษณ์และสร้างแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุม ตรงตามเนื้อหา และวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ตามขอบข่ายที่กำหนดไว้

2. นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสัมภาษณ์โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) แต่ละรายการ มีค่าตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป ถือว่ามีความสอดคล้อง ส่วนข้อที่มีค่าความสอดคล้องน้อยกว่า 0.60 นำมาพิจารณาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ความต้องการและแนวทางการจัดมุมประสบการณ์เพื่อส่งเสริมความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัย วิเคราะห์ด้วยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอในรูปแบบการเขียนพรรณนาความ

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาคู่มือ

วัตถุประสงค์

เพื่อดำเนินการพัฒนาคู่มือการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียนเพื่อส่งเสริมความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัย

วิธีดำเนินการ

การพัฒนาคู่มือการดำเนินการ โดยการสร้างคู่มือให้สอดคล้องกับข้อมูลที่ได้รับจากชั้นการศึกษาข้อมูลพื้นฐานในขั้นตอนที่ 1 ซึ่งมีขั้นตอนการพัฒนา ดังนี้

1. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษานโยบายการจัดการศึกษา เอกสารงานวิจัยต่าง ๆ และความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นข้อมูลพื้นฐานจากขั้นตอนที่ 1 มาวิเคราะห์แยกประเด็นและสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้นำมาเป็นแนวทางในการสร้างหัวข้อของคู่มือ ประกอบด้วย คำนำ คำชี้แจงการใช้คู่มือ หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ของคู่มือ ขอบข่ายเนื้อหา คำแนะนำการศึกษาคู่มือ รูปแบบการจัดมุมประสบการณ์ในห้องเรียนระดับปฐมวัย วิธีดำเนินการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียนเพื่อเสริมสร้างความมีระเบียบวินัยสำหรับเด็กปฐมวัย แผนการจัดกิจกรรมการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียนระดับปฐมวัย และแนวทางการวัดผลประเมินผล

2. นำคู่มือฉบับร่างเสนอแก่ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ตรวจสอบความเหมาะสมและความตรงเชิงเนื้อหาของส่วนประกอบแต่ละด้านของคู่มือฉบับร่าง พร้อมข้อเสนอแนะ และนำข้อเสนอแนะที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงคู่มือการใช้มุมประสบการณ์เพื่อส่งเสริมความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัยให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

เครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนที่ 2 นั้น ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลขึ้นเอง โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) แบบประเมินความเหมาะสมของส่วนประกอบแต่ละด้านของคู่มือฉบับร่าง

1. ศึกษาวิธีการสร้างแบบประเมินความเหมาะสมของส่วนประกอบแต่ละด้านของคู่มือฉบับร่างจากตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และผู้วิจัยสร้างแบบประเมินความเหมาะสมของส่วนประกอบแต่ละด้านของคู่มือฉบับร่าง ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน โดยตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับและตอนที่ 2 เป็นข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในประเด็นต่าง ๆ

2. นำแบบประเมินความเหมาะสมเสนอแก่ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยพิจารณาความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบของกลุ่มฉบับร่างกับข้อคำถาม และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นของแต่ละรายการ มีค่าตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป ถือว่ามีความสอดคล้อง ส่วนข้อที่มีค่าความสอดคล้องน้อยกว่า 0.60 นำมาพิจารณาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

2) แบบประเมินความตรงเชิงเนื้อหาของส่วนประกอบแต่ละด้านของกลุ่มฉบับร่าง

1. ศึกษาวิธีการสร้างแบบประเมินความสอดคล้องของส่วนประกอบแต่ละด้านของกลุ่มฉบับร่างจากตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และผู้วิจัยได้สร้างแบบประเมินความตรงเชิงเนื้อหาของส่วนประกอบแต่ละด้านของกลุ่มฉบับร่างซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน โดยตอนที่ 1 การประเมินความสอดคล้องของส่วนประกอบแต่ละด้านของกลุ่มฉบับร่าง เป็นแบบประเมินชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 3 ระดับ สำหรับให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นต่อข้อความต่าง ๆ และตอนที่ 2 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในประเด็นต่าง ๆ

2. นำแบบประเมินแบบประเมินความตรงเชิงเนื้อหาของส่วนประกอบแต่ละด้านของกลุ่มฉบับร่างเสนอแก่ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยพิจารณาความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบของกลุ่มฉบับร่างกับข้อคำถาม และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นของแต่ละรายการ มีค่าตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป ถือว่ามีความสอดคล้อง ส่วนข้อที่มีค่าความสอดคล้องน้อยกว่า 0.60 นำมาพิจารณาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินความเหมาะสมของส่วนประกอบแต่ละด้านของกลุ่มฉบับร่าง โดยการหาค่ามัธมิมเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เมื่อได้ค่าเฉลี่ยของคะแนนแต่ละข้อแล้ว นำมาเทียบกับเกณฑ์การประเมินผล ซึ่งมีการแปลผลตามระดับค่าเฉลี่ยจากอันตรภาคชั้น ดังนี้

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่	4.51 – 5.00	หมายถึง	เหมาะสมมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่	3.51 – 4.50	หมายถึง	เหมาะสมมาก
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่	2.51 – 3.50	หมายถึง	เหมาะสมปานกลาง
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่	1.51 – 2.50	หมายถึง	เหมาะสมน้อย
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่	1.00 – 1.50	หมายถึง	เหมาะสมน้อยที่สุด

2. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินความสอดคล้องของส่วนประกอบแต่ละด้านของกลุ่มฉบับร่าง โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ถ้าค่า IOC ที่คำนวณได้มากกว่าหรือเท่ากับ 0.6 ถือว่ามีความสอดคล้อง ส่วนข้อที่มีค่าความสอดคล้องน้อยกว่า 0.60 นำมาพิจารณาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้คู่มือ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อทดลองใช้คู่มือมุมประสบการณ์ในห้องเรียนเพื่อส่งเสริมความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลโพไร่หวาน อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี โดยครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 2 คน

2. เพื่อสังเกตพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลโพไร่หวาน อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 21 คน

แบบแผนการทดลอง

ในการทดลองใช้คู่มือการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียนเพื่อส่งเสริมความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัย ซึ่งการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Research) ที่ใช้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียว ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองโดยใช้แบบแผนการวิจัยแบบศึกษากลุ่มเดียว วัดหลายครั้ง (One - Group Time Series)

วิธีดำเนินการทดลอง

การทดลองใช้คู่มือและหาประสิทธิภาพของกลุ่มมือการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียนเพื่อส่งเสริมความมีระเบียบวินัย มีวิธีการดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1. ขอความอนุเคราะห์จากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ถึงนายกองค์การบริหารส่วนตำบลโพไร่หวาน อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการนำนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยเข้าไปจัดมุมประสบการณ์ในห้องเรียนและทดลองใช้คู่มือที่พัฒนาขึ้น ร่วมกับครูผู้ดูแลเด็ก จัดมุมประสบการณ์ในห้องเรียน ซึ่งประกอบด้วย 6 มุม ได้แก่ 1) มุมบ้าน 2) มุมดนตรี 3) มุมหนังสือ 4) มุมศิลปะ 5) มุมธรรมชาติและวิทยาศาสตร์ และ 6) มุมเศรษฐกิจพอเพียง

2. ผู้วิจัยแนะนำการใช้คู่มือการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียนเพื่อส่งเสริมความมีระเบียบวินัยให้กับครูผู้ดูแลเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลโพไร่หวาน อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

3. ครูผู้ดูแลเด็กดำเนินการทดลองใช้คู่มือการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียนเพื่อส่งเสริมความมีระเบียบวินัยให้กับเด็ก จำนวน 21 คน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ใช้เวลาทดลอง 6 สัปดาห์ ๆ ละ 3 วัน ได้แก่ วันจันทร์ วันพุธและวันศุกร์ ในช่วงกิจกรรมเสรี วันละ 45 นาที ช่วงเวลา 11.00 น. - 11.45 น. รวมทั้งสิ้น 18 ครั้ง โดยในแต่ละสัปดาห์ ครูผู้ดูแลเด็กจะสังเกตพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยของเด็กเป็นรายบุคคลจากแบบสังเกตที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีเงื่อนไขข้อตกลงร่วมกันเพื่อส่งเสริมความมีระเบียบวินัย ซึ่งดำเนินการสังเกตพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยระหว่างการใช้คู่มือจำนวน 6 ครั้งและหลังการใช้คู่มือ 1 ครั้ง

เครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนที่ 3 คือ แบบสังเกตพฤติกรรมความมีระเบียบวินัย ซึ่งผู้วิจัยสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลขึ้นเองโดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ศึกษาพฤติกรรมที่จะสังเกต โดยการศึกษาพฤติกรรมย่อยที่ต้องสังเกตให้ชัดเจน จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยเป็นแบบมาตราประเมินค่า 4 ระดับ คือ ไม่เคย ได้ 0 คะแนน บางครั้ง ได้ 1 คะแนน บ่อย ได้ 2 คะแนน และบ่อยมาก ได้ 3 คะแนน

2. นำแบบสังเกตพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยเสนอแก่ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยพิจารณาความสอดคล้องระหว่างนิยามศัพท์เฉพาะกับข้อความคำถาม และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นของแต่ละรายการ มีค่าตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป ถือว่ามีความสอดคล้อง ส่วนข้อที่มีค่าความสอดคล้องน้อยกว่า 0.60 นำมาพิจารณาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสังเกตพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัยโดยหาค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่าที (Paired Sample T - test)

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลและปรับปรุงคู่มือที่พัฒนาขึ้น

วัตถุประสงค์

เพื่อประเมินผลการใช้คู่มือและปรับปรุงคู่มือในด้านต่าง ๆ

วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลโดยการศึกษาความคิดเห็นของครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 2 คน ที่มีต่อคู่มือการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียนเพื่อส่งเสริมความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัย โดยใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi - structured Interview) ประกอบด้วย ด้านองค์ประกอบ การนำคู่มือไปใช้ ปัญหาการนำคู่มือไปใช้ และข้อเสนอแนะอื่น ๆ

เครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของครูผู้ดูแลเด็กที่มีต่อคู่มือการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียนเพื่อส่งเสริมความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย ด้านองค์ประกอบ การนำคู่มือไปใช้ ปัญหาการนำคู่มือไปใช้ และข้อเสนอแนะอื่น ๆ ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและพัฒนาแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาคู่มือและเทคนิคการสัมภาษณ์ และสร้างแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมตรงตามเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ตามขอบข่ายที่กำหนดไว้

2. นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้ววิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นของแต่ละรายการ มีค่าตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป ถือว่ามีความสอดคล้อง ส่วนข้อที่มีค่าความสอดคล้องน้อยกว่า 0.60 นำมาพิจารณาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาความคิดเห็นของครูผู้ดูแลเด็กที่มีต่อคู่มือการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียนเพื่อส่งเสริมความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัย วิเคราะห์ด้วยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) นำเสนอในรูปแบบการเขียนพรรณนาความ เพื่อให้ได้คู่มือการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียนที่มีประสิทธิภาพและสามารถนำไปใช้ได้

สรุปผลการทดลอง

1. จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน พบว่า ยังขาดการจัดมุมประสบการณ์อย่างเป็นระบบ และเชื่อมโยงกับหน่วยการเรียนรู้ และไม่สอดคล้องกับบริบทชุมชนหรือท้องถิ่นที่เด็กปฐมวัยอาศัยอยู่ ซึ่งครูผู้ดูแลเด็กมีความต้องการคู่มือการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียน เพื่อส่งเสริมความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัย เนื่องจากเด็กปฐมวัยในศูนย์เด็กเล็กยังขาดความมีระเบียบวินัยและครูผู้ดูแลเด็กยังขาดความรู้ความเข้าใจและแนวทางการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมความมีระเบียบวินัยให้กับเด็ก ซึ่งความมีระเบียบวินัยเป็นส่วนหนึ่งที่หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 มุ่งที่จะให้เกิดขึ้น

2. ผลการพัฒนาคู่มือ พบว่า การพัฒนาคู่มือการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียนเพื่อส่งเสริมความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัย มีเนื้อหาสาระประกอบด้วย คำนำ คำชี้แจงการใช้คู่มือ หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ของคู่มือ ขอบข่ายเนื้อหา คำแนะนำการศึกษาคู่มือ รูปแบบการจัดมุมประสบการณ์ในห้องเรียนระดับปฐมวัย วิธีดำเนินการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียน เพื่อเสริมสร้างความมีระเบียบวินัยสำหรับเด็กปฐมวัย แผนการจัดกิจกรรมการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียนระดับปฐมวัย และแนวทางการวัดผลประเมินผล

3. ผลการทดลองใช้คู่มือ พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กได้ศึกษาคู่มือตามคำชี้แจงการใช้คู่มือ ศึกษาเนื้อหาของคู่มือตามลำดับหัวข้อ โดยดำเนินการตามขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง จากนั้นนำแนวทางการจัดกิจกรรมไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมให้กับเด็กเล็ก ซึ่งในระหว่างจัดกิจกรรม และเมื่อประเมินพฤติกรรมความมีวินัยของเด็ก ระหว่างการใช้คู่มือจำนวน 6 ครั้งและหลังการใช้คู่มือ 1 ครั้ง พบว่า ในการเปรียบเทียบการประเมินครั้งที่ 1 กับครั้งที่ 2 ครั้งที่ 2 กับครั้งที่ 3 ความมีระเบียบวินัยของเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในภาพรวม สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 3.488$ และ $Sig = 0.002$, $t = 7.867$ และ $Sig = 0.000$ ตามลำดับ) แต่ในการเปรียบเทียบการประเมินครั้งที่ 3 กับครั้งที่ 4 ความมีระเบียบวินัยของเด็กในการประเมินครั้งที่ 3 สูงกว่าครั้งที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 2.278$, $Sig = 0.057$) และในการเปรียบเทียบการประเมินครั้งที่ 4 กับครั้งที่ 5 ครั้งที่ 5 กับครั้งที่ 6 และครั้งที่ 6 กับครั้งที่ 7 ความมีระเบียบวินัยของเด็กสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 2.163$ และ $Sig = 0.043$, $t = 4.270$ และ $Sig = 0.000$, $t = 3.068$ และ $Sig = 0.006$ ตามลำดับ) และเมื่อพิจารณาเป็นกลุ่มตามอายุ 2 – 3 ปี 3 – 4 ปี และ 4 – 5 ปี พบว่า ในช่วงอายุ 2 – 3 ปี เมื่อเปรียบเทียบการประเมินครั้งที่ 1 กับครั้งที่ 2 ครั้งที่ 2 กับครั้งที่ 3 ครั้งที่ 3 กับครั้งที่ 4 ครั้งที่ 4 กับครั้งที่ 5 ครั้งที่ 5 กับครั้งที่ 6 และครั้งที่ 6 กับครั้งที่ 7 ความมีระเบียบวินัยของเด็กสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 3.601$ และ $Sig = 0.005$,

$t = 8.465$ และ $Sig = 0.000$, $t = 6.640$ และ $Sig = 0.000$, $t = 5.864$ และ $Sig = 0.000$, $t = 2.319$ และ $Sig = 0.043$ ตามลำดับ) เว้นแต่ในการเปรียบเทียบการประเมินครั้งที่ 3 กับครั้งที่ 4 พบว่าความมีระเบียบวินัยของเด็กในครั้งที่ 3 สูงกว่าการประเมินในครั้งที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 0.645$, $Sig = 0.534$) ในช่วงอายุ 3 - 4 ปี เมื่อเปรียบเทียบการประเมินครั้งที่ 1 กับครั้งที่ 2 ครั้งที่ 2 กับครั้งที่ 3 ครั้งที่ 4 กับครั้งที่ 5 ครั้งที่ 5 กับครั้งที่ 6 และครั้งที่ 6 กับครั้งที่ 7 ความมีระเบียบวินัยของเด็กสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 3.333$ และ $Sig = 0.016$, $t = 3.361$ และ $Sig = 0.015$, $t = 4.804$ และ $Sig = 0.003$, $t = 2.828$ และ $Sig = 0.030$, $t = 2.494$ และ $Sig = 0.041$ ตามลำดับ) เว้นแต่ในการเปรียบเทียบการประเมินครั้งที่ 3 กับ 4 พบว่าความมีระเบียบวินัยของเด็กในครั้งที่ 3 สูงกว่าการประเมินในครั้งที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 1.508$, $Sig = 0.182$) และในช่วงอายุ 4 - 5 ปี เมื่อเปรียบเทียบการประเมินทั้ง 7 ครั้ง พบว่า ความมีระเบียบวินัยของเด็กสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 3.601$ และ $Sig = 0.005$, $t = 9.710$ และ $Sig = 0.000$, $t = 2.557$ และ $Sig = 0.029$, $t = 4.640$ และ $Sig = 0.001$, $t = 5.864$ และ $Sig = 0.000$, $t = 2.319$ และ $Sig = 0.043$ ตามลำดับ)

4. ผลการประเมินผลและปรับปรุงคู่มือการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียนเพื่อส่งเสริมความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลโพไร่หวาน อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กมีความคิดเห็นว่าคุณมือนี้มีความเหมาะสม ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านรูปแบบ ด้านเนื้อหา และด้านการนำไปใช้ โดยในด้านการประเมิน ครูมีความคิดเห็นว่าคุณมือนี้เหมาะสม ทั้งขนาดรูปเล่ม ตัวอักษรอ่านง่ายชัดเจน รูปภาพประกอบเหมาะสม ด้านเนื้อหา มีขอบข่ายเนื้อหาครอบคลุมวัตถุประสงค์ เนื้อหาเหมาะสมกับพื้นฐานของเด็ก ส่วนด้านการนำไปใช้ พบว่า มีการชี้แจงอธิบายที่ชัดเจน เมื่อศึกษาคู่มือแล้วมีความรู้ความเข้าใจและสามารถนำความรู้ไปจัดประสบการณ์ให้กับเด็กปฐมวัยได้

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กมีความต้องการคู่มือการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียนเพื่อส่งเสริมความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัย ทั้งนี้เพราะครูผู้ดูแลเด็กยังขาดความรู้ความเข้าใจและแนวทางการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมความมีระเบียบวินัยให้กับเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 กล่าวถึงการศึกษาปฐมวัยว่าเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 ปีบริบูรณ์ อย่างเป็นองค์รวมบนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการตามวัยของเด็กแต่ละคน ให้เต็มตามศักยภาพภายใต้บริบทสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรักความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ เช่นเดียวกับวิสัยทัศน์และหลักการของหลักสูตรที่ได้กล่าวการพัฒนาเด็กทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา มีทักษะชีวิต และปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นคนดี มีวินัย [1] และจากการศึกษาการจัดการศึกษาปฐมวัยที่ต้องพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 ปี ประกอบด้วย หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี และหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กอายุ 3 - 6 ปี โดยหลักสูตรปฐมวัยสำหรับเด็กอายุ 3 - 6 ปีนั้นก็ยังได้กำหนดการมีวินัยและอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขเอาไว้เป็นจุดหมายอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ (พุทธศักราช 2560 - 2579) ซึ่งครูผู้ดูแลเด็กจำเป็นต้องสนับสนุนให้เด็กได้มีประสบการณ์ตรงโดยผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ดังนั้น คู่มือการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียนเพื่อส่งเสริมความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัย จึงสอดคล้องกับความต้องการของครูผู้ดูแลเด็ก ทั้งนี้เพราะคู่มือครูเป็นหนังสือหรือเอกสารที่จัดทำขึ้นอย่างเป็นระบบเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจหรือแนวทางในการปฏิบัติกิจกรรมเรื่องใดเรื่องหนึ่งตอบสนองความต้องการของผู้ใช้

2. ผลการพัฒนาคู่มือ พบว่า การพัฒนาคู่มือการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียนเพื่อส่งเสริมความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัย มีเนื้อหาสาระประกอบด้วย คำนำ คำชี้แจงการใช้คู่มือ หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ของคู่มือ ขอบข่ายเนื้อหา คำแนะนำการศึกษาคู่มือ รูปแบบการจัดมุมประสบการณ์ในห้องเรียนระดับปฐมวัย วิธีดำเนินการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียน เพื่อเสริมสร้างควมมีระเบียบวินัยสำหรับเด็กปฐมวัย แผนการจัดกิจกรรมการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียนระดับปฐมวัย

และแนวทางการวัดผลประเมินผล ซึ่งประกอบด้วย 6 มุม ได้แก่ (1) มุมบ้าน (2) มุมดนตรี (3) มุมหนังสือ (4) มุมศิลปะ (5) มุมธรรมชาติและวิทยาศาสตร์ และ (6) มุมเศรษฐกิจพอเพียง และมีความเหมาะสมในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้วิจัยได้นำผลจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ซึ่งได้จากการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารงานวิจัย การศึกษาความต้องการและความคิดเห็นของครูผู้ดูแลเด็ก มาเป็นแนวทางในการพัฒนาคู่มือ ซึ่งสอดคล้องกับศิริบุญ จงวุฒิเวศย์และคณะ (2542)[8] ที่กล่าวว่าในการจัดทำคู่มือ นั้น ควรสอบถามความต้องการของผู้ใช้ว่าต้องการคู่มือแบบไหน เช่น ไม่ต้องการเนื้อหายาก ต้องการรูปภาพประกอบ และพยายามสร้างให้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้มากที่สุด

3. ผลการทดลองใช้คู่มือ

3.1 จากการผลการศึกษา พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กทดลองใช้คู่มือการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียนเพื่อส่งเสริมความมีระเบียบวินัย โดยครูผู้ดูแลเด็กศึกษาคู่มือไปตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในคู่มือ ทำให้มีความเข้าใจมากขึ้น สามารถนำความรู้ที่ได้รับจากคู่มือไปปฏิบัติได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคู่มือที่สร้างขึ้นมีคำชี้แจงการใช้คู่มือที่ชัดเจน นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้อธิบายและแนะนำคู่มือด้วยตนเอง รวมทั้งมีการติดตามปัญหาและความก้าวหน้าในการศึกษาคู่มือทุกสัปดาห์ตลอดการทดลอง จึงทำให้ครูผู้ดูแลเด็กมีความเข้าใจวิธีการศึกษาการใช้คู่มือและปฏิบัติตามขั้นตอนที่กำหนดได้

3.2 จากการสังเกตพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยของเด็ก พบว่า เด็กมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นตามลำดับ แสดงให้เห็นว่า ก่อนการทำกิจกรรมควรมีการสร้างข้อตกลงระหว่างครูผู้ดูแลเด็กกับเด็กเกี่ยวกับระเบียบวินัยซึ่งส่งผลต่อความรับผิดชอบ การรู้จักเก็บของเข้าที่หลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรม และการดูแลรักษาของเล่น โดยครูผู้ดูแลเด็กไม่ต้องคอยเตือน ส่งผลให้เด็กปฐมวัยมีวินัยสูงขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีวินัยโดยใช้มุมประสบการณ์นั้น เป็นกระบวนการเรียนรู้แบบซึมซับผ่านความเป็นกัลยาณมิตรจากผู้ที่ช่วยขัดเกลา เพราะเด็กจะไม่ได้เกิดความรู้สึกว่าโดนบังคับให้ทำแต่เป็นการกระทำที่เมื่อทำแล้วจะได้ผลดี สอดคล้องกับงานวิจัยที่ศึกษาผลการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียนที่มีต่อความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัย พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียนเกิดความมีระเบียบวินัยโดยรวมหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 [7] อย่างไรก็ตาม จะมีบางช่วงของการทดลองเด็กมีพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยไม่ถาวร อาจเนื่องมาจากอยู่ในช่วงต้นของทดลองที่เด็กเริ่มมีการเปลี่ยนแปลง แสดงให้เห็นว่าในการพัฒนาพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยนั้นควรพัฒนาอย่างต่อเนื่องและมีเวลามากพอสมควรที่จะให้เด็กเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและมีพฤติกรรมที่ถาวร

4. ผลการประเมินและการปรับปรุงแก้ไขคู่มือ จากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของครูผู้ดูแลเด็กที่มีต่อการใช้คู่มือการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียนเพื่อส่งเสริมความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัย พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กมีความคิดเห็นว่าคุณ่มือมีความเหมาะสม ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านรูปแบบ ด้านเนื้อหา และด้านการนำไปใช้ โดยในด้านรูปแบบ ครูผู้ดูแลเด็กมีความคิดเห็นว่าคุณ่มือเหมาะสม ทั้งขนาดรูปเล่ม ตัวอักษรอ่านง่ายชัดเจน รูปภาพประกอบเหมาะสม ด้านเนื้อหา มีขอบข่ายเนื้อหาครอบคลุมวัตถุประสงค์ เนื้อหาเหมาะสมกับพื้นฐานของเด็ก ส่วนด้านการนำไปใช้ พบว่า มีการชี้แจงอธิบายที่ชัดเจน เมื่อศึกษาคู่มือแล้วมีความรู้ความเข้าใจและสามารถนำความรู้ไปจัดประสบการณ์ให้กับเด็กปฐมวัยได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคู่มือได้พัฒนาโดยอาศัยข้อมูลพื้นฐาน ซึ่งส่วนหนึ่งได้มาจากความต้องการของครูผู้ดูแลเด็ก และผ่านกระบวนการตรวจสอบความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ มีการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องตามคำแนะนำ ก่อนที่จะนำไปทดลองใช้ เพื่อให้ได้คู่มือที่มีคุณภาพมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยที่ศึกษาการพัฒนาคู่มือการเตรียมความพร้อมในการจัดการศึกษาปฐมวัย พบว่า ประชานกรรมการ สมาชิก และปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลที่ศึกษาคู่มือ มีความเห็นว่า คู่มือมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านรูปแบบ คู่มือมีความเหมาะสมคือตัวอักษรมีขนาดโต อ่านง่าย ใช้ภาษาชัดเจน ขนาดรูปเล่ม รูปภาพเหมาะสม ด้านเนื้อหา กำหนดวัตถุประสงค์ ขอบข่ายเนื้อหาชัดเจน และด้านการนำไปใช้ เนื่องจากมีการระบุขั้นตอนการนำไปใช้ชัดเจน เมื่อศึกษาคู่มือแล้วมีความรู้ความเข้าใจ สามารถนำไปเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาปฐมวัยได้ [9]

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1. ก่อนการทดลอง ผู้วิจัยควรทำการศึกษาพฤติกรรมของเด็กให้ครอบคลุมเกี่ยวกับความมีระเบียบวินัย โดยสอบถามครู และผู้ปกครอง เพื่อใช้เป็นข้อมูลก่อนการทดลองว่าเด็กคนใดมีพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยมากน้อยเพียงใด
2. การใช้คู่มือมุมประสบการณ์ในห้องเรียนเพื่อเสริมสร้างความมีระเบียบวินัยให้กับเด็ก ครูควรอธิบายซ้ำ ๆ เพื่อให้เด็กเข้าใจ เนื่องจากเด็กมีช่วงอายุที่แตกต่างกัน และควรใช้แรงเสริมกระตุ้น เพื่อให้เด็กเกิดพฤติกรรมความมีระเบียบวินัย
3. ในระยะเวลาการทดลองโดยใช้คู่มือมุมประสบการณ์ ควรให้เวลามากกว่า 6 สัปดาห์ เนื่องจากเป็นการฝึกความมีระเบียบวินัย ซึ่งจำเป็นต้องศึกษาพัฒนาการเพื่อให้เกิดความคงทนของพฤติกรรม

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1. ควรมีการศึกษาการเปลี่ยนแปลงในด้านอื่น ๆ เช่น ความคิดสร้างสรรค์ การคิดแก้ปัญหา การเป็นผู้นำผู้ตาม เป็นต้น
2. ควรมีการศึกษาวิจัยถึงผลของการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียนที่มีผลต่อพัฒนาการด้านอื่น ๆ เช่น พัฒนาการทางด้านอารมณ์ พัฒนาการทางด้านร่างกาย เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- [1] สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560. พิมพ์ครั้งที่ 1: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด; 2560.
- [2] สุมาลี ตั้งคณานุกฤษ, อรทัย วิมลโนธ, เกียรติกร นะจร. การวิจัยและพัฒนารูปแบบเพื่อการพัฒนาความรับผิดชอบ การควบคุมและความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝายประดอม [รายงาน การ วิจัย]. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2559.
- [3] Bronson, Martha. Self-regulation in early childhood: Nature and nurture. Guilford Press; 2000.
- [4] Hurlock, James B. "The legal treatment of sovereign default: The borrower's perspective." Default and Rescheduling: Corporate and Sovereign Borrowers in Difficulty: Washington DC; Euromoney Publications .1984.
- [5] พระมหาจรรยา สุทธิญาโณ. กรุงเทพมหานคร: สถาบันปัญญานันทะ ในมูลนิธิกสิกรรมปัญญาธรรม. 2538.
- [6] เรจินา จันท์เพ็ญ. การพัฒนาความมีวินัยในตนเอง โดยใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ สำหรับเด็กปฐมวัย [วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต]. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศิลปากร; 2548.
- [7] ศุภลักษณ์ ศรีดอกไม้. ผลการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียนที่มีต่อความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัย [ปริญาการศึกษามหาบัณฑิต]. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ; 2551.
- [8] คีรีบุญ จงวุฒิเวศย์ และมาเรียม นิลพันธ์. การศึกษาและการจัดทำคู่มือปฏิบัติงานอาสาสมัครท้องถิ่นในการดูแลรักษามรดกทางศิลปวัฒนธรรม (อส.มศ.) [รายงานวิจัย] นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์; 2542.
- [9] พรรณี ดุจดา. การพัฒนาคู่มือการเตรียมความพร้อมในการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล [วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต]. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศิลปากร; 2545.